

STRATEGIK BOSHQARUV ORQALI KASBIY TA’LIM MUASSASALARIDA TA’LIM SIFATI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Qobilov Voxidjon Zoxidovich
Qo’qon davlat universiteti tadqiqotchisi

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21788050>

Annotatsiya. Mazkur maqolada kasbiy ta’lim muassasalarida strategik boshqaruvni joriy etish orqali ta’lim sifati va institutsional samaradorlikni oshirishning nazariy-metodologik asoslari yoritiladi. Tadqiqotda strategik rejalashtirish, sifat menejmenti, mehnat bozori ehtiyojlari, pedagogik jarayon monitoringi, resurslarni maqsadli taqsimlash hamda natijadorlik indikatorlari o’rtasidagi uzviy aloqadorlik tahlil qilinadi. Maqolada strategik boshqaruv oddiy ma’muriy nazorat mexanizmi emas, balki ta’lim muassasasining uzoq muddatli rivojlanish trajektoriyasini belgilovchi, ichki salohiyatni tashqi ijtimoiy-iqtisodiy talablar bilan uyg’unlashtiruvchi kompleks pedagogik-menejerial tizim sifatida talqin etiladi. Natijalar kasbiy ta’limda sifatni oshirish uchun strategik maqsadlar, KPI mezonlari, ish beruvchilar bilan hamkorlik, pedagog kadrlar kompetensiyasi va raqamli monitoringning integratsiyalashgan modelini shakllantirish zarurligini ko’rsatadi.

Kalit so’zlar: strategik boshqaruv, kasbiy ta’lim, ta’lim sifati, samaradorlik, sifat menejmenti, strategik rejalashtirish, KPI, mehnat bozori, kompetensiyaviy yondashuv, pedagogik monitoring.

Аннотация: В данной статье раскрываются теоретико-методологические основы повышения качества образования и институциональной эффективности посредством внедрения стратегического управления в учреждениях профессионального образования. В исследовании анализируется взаимосвязь стратегического планирования, менеджмента качества, потребностей рынка труда, мониторинга педагогического процесса, целевого распределения ресурсов и показателей результативности. Стратегическое управление рассматривается не как простой механизм административного контроля, а как комплексная педагогико-управленческая система, определяющая долгосрочную траекторию развития образовательной организации и обеспечивающая согласование её внутреннего потенциала с внешними социально-экономическими требованиями. Полученные результаты свидетельствуют о необходимости формирования интегрированной модели, объединяющей стратегические цели, ключевые показатели эффективности (KPI), сотрудничество с работодателями, профессиональные компетенции педагогических кадров и цифровой мониторинг для повышения качества профессионального образования.

Ключевые слова: стратегическое управление, профессиональное образование, качество образования, институциональная эффективность, менеджмент качества, стратегическое планирование, KPI, рынок труда, компетентностный подход, педагогический мониторинг.

Abstract: This article examines the theoretical and methodological foundations for improving educational quality and institutional effectiveness through the implementation of strategic management in vocational education institutions. The study analyzes the interrelationship between strategic planning, quality management, labor market demands, pedagogical process monitoring, targeted resource allocation, and performance indicators.

The article argues that strategic management should not be viewed merely as an administrative control mechanism, but rather as a comprehensive pedagogical and managerial system that determines the long-term development trajectory of an educational institution by harmonizing its internal potential with external socio-economic demands. The findings demonstrate the necessity of developing an integrated model that combines strategic objectives, key performance indicators (KPIs), employer collaboration, the professional competence of teaching staff, and digital monitoring to enhance the quality of vocational education.

Keywords: *strategic management, vocational education, educational quality, institutional effectiveness, quality management, strategic planning, KPI, labor market, competency-based approach, pedagogical monitoring.*

Kirish: Zamonaviy ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot sharoitida kasbiy ta’lim muassasalari zimmasiga faqat muayyan mutaxassislik bo’yicha bilim va ko’nikmalar berish vazifasi emas, balki mehnat bozori talablariga mos, raqobatbardosh, moslashuvchan va innovatsion fikrlaydigan kadrlarni tayyorlash mas’uliyati yuklanmoqda. Bunday mas’uliyat kasbiy ta’lim boshqaruvini an’anaviy ma’muriy-buyruqbozlik paradigmasidan strategik, natijaga yo’naltirilgan, dalillarga asoslangan hamda sifatni uzluksiz yaxshilashga qaratilgan boshqaruv modeliga o’tkazishni taqozo etadi. Strategik boshqaruv ta’lim muassasasining missiyasi, maqsadlari, resurslari, ichki imkoniyatlari va tashqi muhitdagi o’zgarishlar o’rtasidagi muvozanatni ta’minlaydigan ilmiy-amaliy mexanizm sifatida kasbiy ta’lim sifati va samaradorligini oshirishning markaziy omiliga aylanmoqda[1]. Kasbiy ta’lim tizimida sifat masalasi ko’p qirrali hodisa bo’lib, u o’quv dasturlarining mehnat bozoriga mosligi, o’qituvchilarning kasbiy-pedagogik kompetensiyasi, ishlab chiqarish amaliyotining real sektor bilan bog’liqligi, ta’lim infratuzilmasining zamonaviyligi, bitiruvchilarning bandligi va ish beruvchilar tomonidan e’tirof etilish darajasi bilan belgilanadi. Shuning uchun ta’lim sifatini oshirishni faqat dars jarayonini takomillashtirish bilan cheklash ilmiy jihatdan yetarli emas. Bu jarayon muassasa darajasidagi strategik tahlil, rejalashtirish, ijro, monitoring, baholash va qayta aloqa tizimlarini o’zaro integratsiyalashni talab qiladi. Strategik boshqaruv aynan shu integratsiyani ta’minlab, ta’lim muassasasini tashqi o’zgarishlarga moslashuvchi, o’z imkoniyatlarini aniq baholovchi va rivojlanishning ustuvor yo’nalishlarini oldindan belgilovchi tizimga aylantiradi[2]. Bugungi kunda kasbiy ta’lim muassasalarida strategik boshqaruvning dolzarbligi bir necha omillar bilan izohlanadi. Birinchidan, iqtisodiyot tarmoqlarida texnologik yangilanish tezlashgani sababli mutaxassislarning kasbiy kompetensiyalariga qo’yiladigan talablar qisqa muddatlarda o’zgarib bormoqda. Ikkinchidan, kasbiy ta’lim muassasalari oldida ish beruvchilar, mahalliy hokimiyat, ota-onalar, o’quvchilar va davlat boshqaruvi organlari kabi turli manfaatdor tomonlarning kutishlarini muvofiqlashtirish vazifasi turibdi. Uchinchidan, resurslardan samarali foydalanish, pedagogik jarayonni dalillarga asoslangan holda boshqarish va sifatni muntazam o’lchash zarurati kuchaymoqda. To’rtinchidan, xalqaro tajribada kasbiy ta’limning muvaffaqiyati ta’lim muassasasi strategiyasi, ishlab chiqarish hamkorligi va kompetensiyaviy natijalar o’rtasidagi bog’liqlikka tayanishi kuzatiladi[3]. Strategik boshqaruvning kasbiy ta’limdagi nazariy mohiyati shundan iboratki, u ta’lim muassasasini yopiq pedagogik makon sifatida emas, balki hududiy iqtisodiyot, sanoat korxonalari, xizmat ko’rsatish sektori, raqamli texnologiyalar va ijtimoiy ehtiyojlar bilan o’zaro ta’sirlashuvchi ochiq tizim sifatida ko’radi. Bu yondashuvda direktor va boshqaruv jamoasi faqat kundalik

hujjat aylanishi yoki intizomiy nazorat bilan cheklanmaydi; ular strategik tahlilchi, innovatsiyalar tashkilotchisi, sifat menejeri, jamoaviy motivatsiya yetakchisi va manfaatdor tomonlar o'rtasida hamkorlikni tashkil etuvchi subyekt sifatida namoyon bo'ladi. Demak, strategik boshqaruv ta'lim muassasasining tashkiliy madaniyatini ham o'zgartiradi: rejalashtirish, ijro, baholash va takomillashtirish bosqichlari yagona boshqaruv sikliga birlashadi[4]. Kasbiy ta'lim sifatini strategik boshqaruv orqali oshirishda maqsadlarning aniqligi alohida ahamiyatga ega. Agar muassasa strategiyasi umumiy shiorlar yig'indisidan iborat bo'lsa, u pedagogik amaliyotga real ta'sir ko'rsatmaydi. Aksincha, strategik maqsadlar aniq indikatorlar, mas'ul ijrochilar, muddatlar, resurslar va baholash mezonlari bilan bog'langanda ta'lim jarayoni boshqariladigan, o'lchanadigan va takomillashtiriladigan tizimga aylanadi. Masalan, bitiruvchilar bandligi, ish beruvchilar qoniqishi, amaliy mashg'ulotlar ulushi, pedagoglarning malaka oshirish dinamikasi, o'quvchilarning kompetensiyaviy yutuqlari va innovatsion loyihalarda ishtiroki kabi ko'rsatkichlar muassasa samaradorligini baholashda muhim KPI sifatida xizmat qiladi[5]. Shu nuqtayi nazardan, strategik boshqaruv kasbiy ta'lim muassasalarida sifatni oshirishning tashkiliy-pedagogik, iqtisodiy, metodik va ijtimoiy mexanizmlarini uyg'unlashtiradi. Tashkiliy jihatdan u boshqaruv strukturasini funksional taqsimlash, vakolat va mas'uliyatni aniqlashtirish, ichki sifat kafolati tizimini yaratish bilan bog'liq. Pedagogik jihatdan u kompetensiyaviy o'quv natijalarini loyihalash, modulli ta'lim, dual ta'lim elementlari, ishlab chiqarish amaliyoti va o'quv-metodik ta'minotni yangilashni qamrab oladi. Iqtisodiy jihatdan u resurslarni ustuvor yo'nalishlarga yo'naltirish, infratuzilmani modernizatsiya qilish va hamkorlik asosida qo'shimcha imkoniyatlar yaratishni nazarda tutadi. Ijtimoiy jihatdan esa u ta'lim muassasasi, oila, mahalla, ish beruvchi va davlat tashkilotlari o'rtasida mas'uliyatli hamkorlik muhitini shakllantiradi[6]. Maqolaning ilmiy dolzarbligi shundan iboratki, kasbiy ta'lim muassasalarida strategik boshqaruv ko'pincha formal reja va hisobotlar majmui sifatida talqin qilinadi. Bunday yondashuv strategiyaning amaliy kuchini pasaytiradi, chunki reja real muammo, resurs, indikator va natijadorlik bilan bog'lanmasa, u pedagogik jarayonni o'zgartira olmaydi. Shu bois mazkur maqolada strategik boshqaruv sifat va samaradorlikni oshirishga xizmat qiluvchi amaliy mexanizm sifatida tahlil qilinadi. Tadqiqotning maqsadi kasbiy ta'lim muassasalarida strategik boshqaruv asosida ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning ilmiy-nazariy asoslarini yoritish, mavjud boshqaruv yondashuvlarini tahlil qilish hamda strategik boshqaruvning asosiy natijadorlik omillarini aniqlashdan iborat[7]. Tadqiqot obyekti sifatida kasbiy ta'lim muassasalaridagi boshqaruv va ta'lim sifati jarayonlari, predmeti sifatida esa strategik boshqaruv mexanizmlari orqali ta'lim samaradorligini oshirishning pedagogik-menejerial shart-sharoitlari belgilandi. Maqolaning konseptual g'oyasi shundan iboratki, kasbiy ta'limda sifatni oshirish yakka metodik tadbirlar bilan emas, balki strategik maqsadlar, resurslar, pedagogik jarayon, ish beruvchi talablari va monitoring indikatorlari o'rtasidagi tizimli aloqadorlik orqali ta'minlanadi. Bunday yondashuv kasbiy ta'lim muassasasining raqobatbardoshligini kuchaytiradi, o'quvchilarning kasbiy tayyorgarligini real mehnat sharoitlariga yaqinlashtiradi va institutsional samaradorlikni barqaror rivojlanish mezonlari asosida baholash imkonini beradi.

Kasbiy ta'lim muassasalarida strategik boshqaruvni ilmiy tahlil qilishda O'zbekiston olimlari va tadqiqotchilarining ta'lim menejmenti, strategik rejalashtirish, sifatni boshqarish hamda institutsional rivojlanish bo'yicha qarashlari muhim nazariy asos vazifasini bajaradi. Xususan, Xilola Umarovning oliy ta'lim muassasalarida strategik

boshqaruv tizimining o'ziga xos xususiyatlari va natijalariga bag'ishlangan tadqiqotida strategik boshqaruvning maqsadga yo'naltirilganlik, moslashuvchanlik, kompleks yondashuv, sifat menejmenti va strategik rejalashtirish kabi tarkibiy jihatlari alohida ajratib ko'rsatiladi. Mazkur yondashuv kasbiy ta'lim muassasalari uchun ham metodologik ahamiyatga ega, chunki kasbiy ta'limda sifatni oshirish uchun faqat o'quv dasturini yangilash emas, balki ta'lim muhiti, ishlab chiqarish bilan hamkorlik, akademik va amaliy natijalar, pedagogik kadrlar salohiyati va tashkiliy madaniyatni bir butun tizim sifatida boshqarish zarur. Umarova tomonidan ilgari surilgan strategik boshqaruvning kompleksligi haqidagi qarash kasbiy ta'limdagi institutsional rivojlanish jarayonini ichki resurslar va tashqi talablar uyg'unligi asosida tushuntirish imkonini beradi[8]. J.R. Obidovning ta'limni sifatli boshqarishda strategik yondashuvlar haqidagi izlanishida ta'lim sifati va samaradorligini oshirish uchun rejalashtirish, resurslarni taqsimlash, innovatsion texnologiyalar, xalqaro tajriba va zamonaviy menejment tamoyillaridan foydalanish zarurligi asoslanadi. Ushbu fikrlar kasbiy ta'lim muassasalari boshqaruvi uchun amaliy ahamiyatga ega, chunki kasbiy ta'limda resurslarning yetarliligi emas, balki ularning strategik ustuvorliklar asosida maqsadli yo'naltirilishi hal qiluvchi omil hisoblanadi. Obidov yondashuvida sifatni boshqarish tashkiliy masala bilan cheklanmaydi; u pedagogik jarayon, innovatsion texnologiya va boshqaruv qarorlarining o'zaro bog'liqligi orqali tahlil qilinadi. Bu esa kasbiy ta'lim muassasalarida strategik boshqaruvni faqat direktor faoliyatiga tegishli jarayon emas, balki o'qituvchi, ishlab chiqarish ustasi, metodist, ish beruvchi va o'quvchi manfaatlarini birlashtiruvchi ko'p subyekтли tizim sifatida talqin etishga imkon beradi[9]. Umarova va Obidov tadqiqotlarini qiyosiy tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, har ikki muallif strategik boshqaruvni ta'lim sifati bilan bevosita bog'laydi, ammo ularning urg'ulari turlicha: Umarova ko'proq institutsional strategiya va boshqaruv tizimining xususiyatlariga e'tibor qaratsa, Obidov sifatni boshqarishdagi strategik yondashuvlar, rejalashtirish va innovatsion texnologiyalarni alohida ta'kidlaydi. Mazkur ikki yondashuvni kasbiy ta'lim kontekstida integratsiyalash natijasida ta'lim muassasasining strategik rivojlanish modeli uch asosiy blokda namoyon bo'ladi: birinchi blok — muassasaning missiyasi, maqsadlari va tashqi muhit tahlili; ikkinchi blok — o'quv-metodik, kadrlar va moddiy-texnik resurslarni strategik yo'naltirish; uchinchi blok — sifat ko'rsatkichlarini monitoring qilish, baholash va takomillashtirish. Shunday qilib, adabiyotlar tahlili strategik boshqaruv kasbiy ta'limda sifat va samaradorlikni oshirishning nazariy konsepsiyasi hamda amaliy boshqaruv texnologiyasi sifatida talqin qilinishi mumkinligini ko'rsatadi.

Mazkur maqolada kasbiy ta'lim muassasalarida strategik boshqaruv orqali ta'lim sifati va samaradorligini oshirish masalasi tizimli, kompleks va kompetensiyaviy metodologik yondashuvlar asosida o'rganildi. Tadqiqot jarayonida avvalo tizimli tahlil metodi qo'llanildi, chunki strategik boshqaruv ta'lim muassasasining alohida boshqaruv qarorlari yig'indisi emas, balki maqsad, resurs, jarayon, natija va qayta aloqa elementlaridan tashkil topgan yaxlit pedagogik-menejerial tizimdir. Tizimli tahlil yordamida kasbiy ta'lim sifatiga ta'sir etuvchi ichki omillar — pedagog kadrlar salohiyati, o'quv-metodik ta'minot, moddiy-texnik baza, rahbarlik kompetensiyasi, o'quvchilarning motivatsiyasi — hamda tashqi omillar — mehnat bozori talabi, ish beruvchilar bilan hamkorlik, hududiy iqtisodiyot ehtiyojlari va davlat ta'lim siyosati o'zaro bog'liqlikda tahlil qilindi. Shu bilan birga, maqolada qiyosiy-tahliliy metoddan foydalanilib, milliy va xorijiy strategik boshqaruv qarashlari o'rtasidagi umumiylik va farqlar aniqlashtirildi. Tadqiqotda SWOT-tahlil metodining nazariy imkoniyatlari ham qo'llanildi. Mazkur metod kasbiy ta'lim muassasasining kuchli va zaif

tomonlarini, tashqi imkoniyat va xavf-xatarlarini aniqlash orqali strategik qarorlarning asoslanganligini oshirishga xizmat qiladi. Kuchli tomonlar sifatida pedagogik tajriba, hududiy kasbga tayyorlash an’analari, amaliy mashg’ulotlar infratuzilmasi va ish beruvchilar bilan mavjud aloqalar ko’rib chiqildi; zaif tomonlar sifatida ayrim o’quv dasturlarining zamonaviy texnologik talablardan ortda qolishi, monitoring ko’rsatkichlarining formal yuritilishi, raqamli boshqaruv madaniyatining yetarli darajada shakllanmaganligi kabi holatlar tahlil qilindi. Imkoniyatlar blokida dual ta’lim elementlari, raqamli platformalar, davlat-xususiy sheriklik, xalqaro tajriba va bitiruvchilar bandligini kuzatish tizimi o’rganildi; xavf-xatarlar blokida esa mehnat bozoridagi tezkor o’zgarishlar, ayrim kasblarning eskirishi, resurslar cheklanganligi va ta’lim sifatini baholashda subyektivlik xavfi ko’rib chiqildi. Maqolada kontent-tahlil metodi orqali strategik boshqaruv, ta’lim sifati, samaradorlik, sifat menejmenti va kompetensiyaviy yondashuvga oid ilmiy qarashlar mazmunan tahlil qilindi. Mazkur metod adabiyotlar tahlilida mualliflarning nazariy pozitsiyalarini aniqlash, ularning kasbiy ta’lim kontekstidagi amaliy qiymatini baholash va umumlashtirilgan xulosalar chiqarish imkonini berdi. Shuningdek, maqolada prognostik tahlil metodidan foydalanilib, strategik boshqaruv joriy etilganda kasbiy ta’lim muassasasida yuzaga kelishi mumkin bo’lgan ijobiy natijalar — ta’lim sifati barqarorligi, bitiruvchilar bandligining oshishi, pedagoglarning innovatsion faolligi, resurslardan foydalanish samaradorligi va ichki sifat kafolati tizimining mustahkamlanishi — nazariy jihatdan asoslandi. Natijadorlikni baholashda KPI yondashuvi metodologik mezon sifatida qabul qilindi, chunki strategik boshqaruvda har bir maqsad o’lchanadigan indikatorlar bilan bog’lanishi shart. Tadqiqotning metodologik asosini dialektik yondashuv ham tashkil etdi. Bu yondashuv kasbiy ta’lim muassasasidagi sifat va samaradorlikni statik holat sifatida emas, balki qarama-qarshi ehtiyojlar, resurslar, imkoniyatlar va talablar o’rtasidagi dinamik muvozanat jarayoni sifatida talqin qilishga imkon beradi. Masalan, o’quv dasturlarining barqarorligi bilan mehnat bozori talablarining tez o’zgarishi, pedagogik an’analalar bilan innovatsion texnologiyalar, resurslar cheklanganligi bilan sifatga bo’lgan yuqori talab o’rtasidagi ziddiyatlar strategik boshqaruv orqali muvofiqlashtiriladi. Shuningdek, maqolada modellash metodidan foydalanilib, strategik boshqaruvning kasbiy ta’lim sifatiga ta’sir etuvchi asosiy komponentlari konseptual ravishda birlashtirildi: strategik diagnostika, strategik rejalashtirish, resurslarni taqsimlash, ijro mexanizmi, monitoring, baholash va takomillashtirish. Ushbu metodlar majmui maqolaning ilmiy xulosalarini nazariy jihatdan asoslash va amaliy tavsiyalarni shakllantirish uchun xizmat qildi.

Tadqiqot natijalari shuni ko’rsatadiki, kasbiy ta’lim muassasalarida strategik boshqaruvni samarali joriy etish ta’lim sifati va institutsional samaradorlikni oshirishning ko’p bosqichli mexanizmini shakllantiradi. Birinchi natija sifatida strategik boshqaruv ta’lim muassasasining rivojlanish maqsadlarini aniqlashtirishi va ularni o’lchanadigan indikatorlar bilan bog’lashi aniqlandi. Amaliyotda ko’plab ta’lim muassasalari rivojlanish rejalariga ega bo’lsa-da, ushbu rejalar aniq KPI, mas’ul ijrochilar, monitoring muddatlari va baholash usullari bilan bog’lanmaganda ular real boshqaruv vositasiga aylanmaydi. Strategik boshqaruv esa maqsadlarni umumiy bayonot darajasidan amaliy harakatlar tizimiga o’tkazadi. Masalan, “ta’lim sifatini oshirish” degan umumiy maqsad bitiruvchilar bandligi, amaliy mashg’ulotlar ulushi, ish beruvchilar qoniqishi, pedagoglarning malaka oshirish ko’rsatkichi, o’quvchilar kompetensiyaviy natijalari va innovatsion loyihalar soni kabi indikatorlar orqali o’lchanadigan boshqaruv vazifasiga aylanadi. Ikkinchi natija sifatida strategik boshqaruv kasbiy ta’lim muassasasida resurslardan foydalanish samaradorligini

o'shinishi asoslandi. Resurslar faqat moliyaviy mablag'lar bilan cheklanmaydi; ular pedagogik kadrlar, o'quv-laboratoriya jihozlari, amaliyot bazalari, vaqt, axborot tizimlari, hamkorlik tarmoqlari va boshqaruv tajribasini ham qamrab oladi. Strategik yondashuv mavjud resurslarni muassasaning ustuvor rivojlanish yo'nalishlariga muvofiq taqsimlashni ta'minlaydi. Bu esa kam samarali, takroriy yoki formal tadbirlar ulushini kamaytirib, bevosita o'quv natijalariga xizmat qiluvchi faoliyatlarni kuchaytiradi. Xususan, pedagoglar malakasini oshirishni tasodifiy seminarlar bilan emas, balki muassasa strategiyasida belgilangan kasbiy yo'nalishlar, yangi texnologiyalar va ish beruvchi talablariga mos kompetensiyalar asosida rejalashtirish sifatga bevosita ta'sir qiladi.

Strategik boshqaruvning kasbiy ta'lim sifatiga ta'siri haqidagi ilmiy munozaralarda xorijiy olimlar qarashlari muhim nazariy maydon yaratadi. Peter Drucker nuqtayi nazaridan boshqaruvning markazida natija, maqsad va inson salohiyatini samarali tashkil etish turadi. Uning yondashuvida tashkilot faqat mavjud jarayonlarni nazorat qiluvchi tuzilma emas, balki o'z missiyasini aniq anglagan holda natijaga erishadigan ijtimoiy institutdir. Bu fikr kasbiy ta'lim muassasalari uchun juda dolzarb, chunki bunday muassasalarning asosiy natijasi bitiruvchining diplom olishi emas, balki uning kasbiy kompetensiya, mehnatga tayyorlik va ijtimoiy moslashuv ko'rsatkichlarida namoyon bo'ladi. Drucker yondashuviga ko'ra, agar kasbiy ta'lim muassasasi o'z strategik maqsadlarini o'lchanadigan natijalar bilan bog'lamasa, boshqaruv formal tus oladi. Shu bois strategik boshqaruvda maqsadlar bo'yicha boshqaruv, javobgarlikni taqsimlash va natijalarni baholash muhim o'rin tutadi. Michael Porter esa strategik boshqaruvni raqobat ustunligini shakllantirish, qiymat yaratish va tashqi muhitdagi pozitsiyani mustahkamlash nuqtayi nazaridan talqin qiladi. Uning yondashuvi ta'lim sohasiga bevosita iqtisodiy model sifatida ko'chirib qo'yilmasa-da, kasbiy ta'lim muassasasining raqobatbardoshligini tahlil qilishda muhim ilmiy ahamiyat kasb etadi. Porterga ko'ra, tashkilot o'zining noyob qiymat taklifini aniqlashi kerak; kasbiy ta'limda bunday qiymat taklifi bitiruvchining ish beruvchi uchun amaliy foydasi, kasbiy tayyorgarlik sifati, moslashuvchan kompetensiyalari va innovatsion ko'nikmalarida ifodalanadi.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, strategik boshqaruv kasbiy ta'lim muassasalarida ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning muhim tashkiliy-pedagogik mexanizmi hisoblanadi. U ta'lim muassasasining rivojlanish maqsadlarini aniqlashtirish, resurslardan oqilona foydalanish, o'quv jarayonini mehnat bozori ehtiyojlari bilan uyg'unlashtirish, pedagogik kadrlar salohiyatini oshirish va ichki sifat kafolati tizimini yaratish imkonini beradi. Maqolada olib borilgan nazariy tahlillar strategik boshqaruvni formal rejalashtirishdan farqlash zarurligini ko'rsatdi. Strategiya qog'ozdagi hujjat emas, balki muassasa faoliyatini maqsadli, natijador va barqaror rivojlantiruvchi boshqaruv siklidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Umarova X. Oliy Ta'lim Muassasasida Strategik Boshqaruv Tizimini Takomillashtirishning Zamonaviy Tendensiyalari //Green Economy and Development. – T. 2. – №. 3. – C. 664025.
2. Abdullayev S. Oliy ta'lim muassasalarida boshqaruv tizimini takomillashtirishning ilmiy-metodologik asoslari //World Conference on Agricultural and Earth Sciences. – 2026. – T. 1. – №. 1. – C. 8-11.
3. Qudratova G. M. Oliy ta'lim muassasalari raqobatbardoshligiga ta'sir qiluvchi omillar //yangi renessansda ilm-fan taraqqiyoti. – 2025. – T. 1. – №. 1. – C. 254-257.

4. Abdunazarova N. F., Omirzaxovna Y. M. Ta’lim muassasasida kadrlar boshqaruvining mohiyati va tamoyillari //interdiscipline innovation and scientific research conference. – 2026. – T. 4. – №. 39. – C. 150-155.
5. NASRULLAYEV T. Rahbar kadrlarning strategik boshqaruv kompetentligini takomillashtirishda sun’iy intellektdan foydalanish //«ACTA NUUZ». – 2025. – T. 1. – №. 1.1. – C. 144-146.
6. Xaydarqulova B. Ta’lim xizmatlarini moliyalashtirishda raqamli boshqaruv texnologiyalaridan foydalanish samaradorligini oshirish //Scientific practical conference. – 2025. – T. 1. – №. 1. – C. 89-92.
7. Kengboyeva M. Oliy ta’lim muassasalarining raqobatbardoshligini boshqarish yo’nalishlari //Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting. – 2025. – T. 5. – №. 11. – C. 128-133.
8. Mirzabayeva G. S., Saidahmedovna G. M. Umumta’lim muassasalarida ta’lim sifatini boshqarish va baholash mexanizmlari //образование и наука в ххi веке. – 2025. – №. 66-1 (том 2).
9. Saloxitdinov S. Oliy ta’lim xizmatlari sifatini baholashning zamonaviy konsepsiyalari va innovatsion mexanizmlari: milliy va xalqaro tajribani taqqoslamali tahlil qilish asosida takomillashtirish yo’nalishlari //Academic literature. – 2025. – T. 1. – №. 1. – C. 1-128.
10. Ismoilova F. Ta’lim xizmatlari bozorida oliy ta’lim muassasalari raqobatbardoshligini oshirishning ahamiyati va tamoyillari //Scientific practical conference. – 2025. – T. 1. – №. 1. – C. 220-225.